

Nr 12.

Ankom till Riksdagens kansli den 7 maj 1912 kl. 3 e. m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 12 i anledning af Första kammarens beslut på grund af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inrättande af arbetsförmedling för sjöfolk m. m.

Med anledning af motion af herr Ernst Söderberg, nr 251, har Andra kammaren på hemställen af sitt fjärde tillfälliga utskott, med afslag å hvad motionären hemställt rörande inrättande af en till sjömanshusen anknuten maritim arbetsförmedling, för sin del beslutat, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och, därest denna därtill föranleder, om förslag till inrättande af en för sjöfolket afsedd arbetslöshetsförsäkringskassa.

Andra kammarens beslut.

Första kammarens andra tillfälliga utskott har med anledning af inom denna kammare af herr Lindley väckt likalydande motion, nr 88, angående motionens senare del anfört följande:

Vidkommande frågan om en för sjöfolket afsedd arbetslöshetsförsäkringskassa vill utskottet erinra därom, att Kungl. Maj:t den 17 november 1911 beslutit, att inom civildepartementet en utredning skall äga rum rörande arbetslöshetsförsäkringens utveckling samt nuvarande läge i utlandet och i Sverige, samt att Kungl. Maj:t i sammanhang därmed uppdragit åt viss person att inom departementet biträda såväl vid berörda utredning som vid utarbetandet af de förslag i ämnet, hvartill utredningen kunde gifva anledning. I sitt anförande till statsrådsprotokollet sistnämnda dag framhåller chefen för civildepartementet, att han icke för närvarande kunde uttala någon mening om arten och formen för det allmännas åtgärder på arbetslöshetsförsäkringens område.

Första kammarens andra tillfälliga utskott.

Innan sålunda ens principerna för den blifvande arbetslöshetsförsäkringen blifvit fastställda, synes utskottet icke lämpligt, att den igångsatta allmänna utredningen sönderbrytes för genomförande af sjöfolkets arbetslöshetsförsäkring. Med hänsyn till att sjöfolket vid rådande arbetsbrist är hänvisadt till att söka skaffa sig arbete inom andra yrken, torde det vara uppenbart, att frågan om deras arbetslöshetsförsäkring måste lösas i samband med öfriga yrkesarbetares.

Därest under utredningen af frågan om arbetslöshetsförsäkring befinnes, att frågan bör genomföras successivt för olika yrken, torde möjligen kunna ifrågasättas, huruvida sjömännen härvidlag böra gifvas företräde.

Ehuru utskottet sålunda finner öfvervägande skäl tala för att frågan om sjöfolkets arbetslöshetsförsäkring icke utbrytes från den allmänna utredningen angående arbetslöshetsförsäkringen, har utskottet likväl funnit sig böra taga i allvarligt öfvervägande, huruvida icke, i afvaktan på denna frågas lösning, åtgärder kunna vidtagas för lindrande af den nödställda belägenhet, hvori sjöfolket ofta råkar till följd af oförvållad arbetslöshet.

Det torde icke af någon, som äger närmare kännedom om sjöfolkets lefnadsförhållanden, kunna bestridas, att sjöfolket mer än andra yrkesarbetare äro utsatta för ofta påkommande perioder af oförvållad arbetslöshet. Till följd af särskildt vårt lands klimatiska förhållanden samt i allmänhet de starka växlingarna på fraktmarknaden blir arbetstillgången synnerligen ojämn. Sjöfolkets ovana vid förhållandena på land gör det svårt — särskildt för dem, som äga en utpräglad fallenhet för sjömansyrket — att under dessa tider förskaffa sig annat arbete.

Särskildt bekymmersam blir arbetslösheten för sjömän, då de till följd af fartygets förolyckande, kondemnation, arbetsbrist i utländska hamnar o. d. blifva hemsända från utlandet. Ofta brutna af fysiska och psykiska lidanden och genom skeppsbrott beröfvade sina tillhörigheter sakna de vanligen, till följd af långvarig bortovaro från hemorten, närstående, som kunna hjälpa dem. Så länge sjömännen befinna sig på utländsk ort, kunna de genom konsulerna få understöd, men vid framkomsten till närmaste svenska hamn, eventuellt hemorten, upphör detsamma. Endast i sällsynta undantagsfall kan arbetslös sjöman genom fattigvården komma i åtnjutande af understöd. Hans belägenhet är nämligen mera sällan sådan att han lagligen är berättigad till dylikt.

Den tillfälliga arbetslösheten innebär äfven ett väsentligt hinder för skapande af en duglig svensk sjömansstam. Genom att sjömännen under perioder af arbetslöshet tvingas att skaffa sig arbete på land, stegras ytterligare den under senare år alltmera framträdande öfvergången mellan sjömansyrket och andra yrken, hvilken öfvergång visserligen gör det lättare

för sjöfolket att under arbetslöshetstider få arbete på land men som ingalunda torde vara till båtnad för själfva sjömansyrket. Vidare torde under perioder af tillfällig arbetslöshet svenska sjömän och ofta de för sitt yrke mest hängifna i stor utsträckning begifva sig ur riket för att söka hyra i utländsk kofferditjänst, där de sedan icke sällan kvarstanna.

Genom bestämmelse, som influtit i den nya sjömanshusförordningen af den 13 juli 1911, hafva sjömanshusen beredts möjlighet att utdela understöd åt arbetslösa sjömän. Enligt förut gällande bestämmelser ägde sjömanshusen utdela allenast årliga understöd åt behöfvande sjömän, som af kroppsskada, sjuklighet eller ålderdomsbräcklighet ej kunna vidare göra sjötjänst, samt åt sjömans änka och barn. Enligt den nya förordningen däremot kunna jämväl tillfälliga mindre understöd till behöfvande sjömän eller sjömäns änkor och barn af sjömanshusdirektionen efter omständigheterna utdelas.

Enligt hvad utskottet inhämtat, äro emellertid sjömanshusens kassor så strängt anlidade för utdelande af årliga understöd till icke arbetsföra sjömän samt till sjömäns änkor och barn, att några afsevärda belopp icke kunna tagas i anspråk för tillfälliga understöd åt arbetslösa sjömän. Visserligen utvisa sjömanshusens räkenskaper icke oväsentliga öfverskott, men torde dessa med növandighet böra afsättas för att sjömanshusen framdeles skola kunna möta de betydligt ökade utgifter, som äro att emotse till följd af handelsflottans ständiga tillväxt och det därigenom ökade antalet sjömän. Med hänsyn härtill hafva också de årliga understöden från sjömanshusen måst hållas vid synnerligen låga belopp samt många eljest understödsberättigade icke kunnat erhålla understöd. I den mån öfverskotten framdeles kunna tagas i anspråk, böra de därför i första hand användas att bringa ändring i dessa förhållanden.

Några belopp af betydenhet torde därför icke inom en afsevärd tid vara att påräkna från sjömanshusen för tillfälliga understöd.

På grund häraf har utskottet funnit det synnerligen önskvärdt, om tillsvidare och intill dess frågan om arbetslöshetsförsäkring för sjömän kan blifva slutligen ordnad sjömanshusen genom statsanslag eller annorledes kunde sättas i tillfälle att i större omfattning än för närvarande är förhållandet lämna tillfälliga understöd åt behöfvande arbetslösa sjömän. De medel, som sålunda skulle ställas till sjömanshusens förfogande, borde af sjömanshusen förvaltas skilda från öfriga tillgångar och användas uteslutande till det med dem särskildt afsedda ändamålet.

Utskottet hemställde, dels att Första kammaren icke måtte bifalla motionen i hvad den afser inrättande af en maritim arbetsförmedling, dels ock beträffande frågan om en arbetslöshetsförsäkringskassa, att Första kam-

maren ville i så måtto bifalla motionen, att kammaren för sin del beslutar, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t måtte taga under öfvervägande, huruvida icke tills vidare och intill dess frågan om arbetslöshetsförsäkring för sjömän kan blifva slutligen ordnad sjömanshusen genom statsanslag eller annorledes må kunna sättas i tillfälle att i större omfattning än för närvarande är förhållandet lämna tillfälliga understöd åt behöfvande, arbetslösa sjömän.

Utskottets hemställan blef af Första kammaren bifallen.

Sedan Andra kammarens ofvan nämnda beslut delgifvits Första kammaren, hänvisade denna ärendet till sitt andra tillfälliga utskott, som med hänvisning till sitt förut afgifna utlåtande hemställde, att Första kammaren icke måtte biträda Andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Efter det Första kammarens ofvannämnda beslut delgifvits Andra kammaren, beslöt kammaren hänvisa detta ärende till sitt fjärde tillfälliga utskott.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som förväntar, att den understöds-kassa för sjöfolket, som enligt Första kammarens beslut satts i fråga, skall organiseras på sådant sätt, att de utgående understöden komma att fördelas till de oförvålladt arbetslösa efter bestämda, på förhand fastställda grunder, och att understöden sålunda icke skola erhålla formen af något slags fattigunderstöd i vanlig mening, finner sig, enär genom en dylik åtgärd den mest nödvändiga hjälpen torde kunna beredas de arbetslösa sjömännen, kunna hemställa,

att Andra kammaren måtte bifalla hvad Första kammaren i ärendet beslutat.

Stockholm den 7 maj 1912.

På utskottets vägnar:

W. BÄCKSTRÖM.